

Olje og energidepartementet
postmottak@oed.dep.no

Deres ref 19/511

Kristiansund 24.05.2019

Høringsuttalelse i forbindelse med Nasjonal ramme for vindkraft

Vi viser til NVE sitt forslag for Nasjonal ramme for vindkraft (NFRV) av 1. april 2019 og kommer med dette med våre synspunkt.

Område 46 som er grenseområdet mellom Trøndelag og Møre er et av områdene hvor vi som forening har størst aktivitet, og en stor del av vår medlemsmasse tilhører også dette området. Vi ser at NFRV slik rammen nå er lagt frem vil ha en stor konsekvens for dette området. Vi er sterkt kritisk til at dette området skal inkluderes i rammen slik det nå fremstår og vår oppfatning er at, om man skal ta hensyn til friluftsinnteresser og urørt natur, må hele området ut av rammen.

Om Kristiansund og Nordmøre Turistforening (KNT)

KNT er lokal turistforening for Nordmørsregionen (kommunene Smøla, Aure, Halså, Surnadal, Sunndal, Tingvoll, Gjemnes, Averøy og Kristiansund). Foreningen har ca 3300 medlemmer fra regionen, og er tilknyttet Den Norske Turistforening (DNT). Våre aktiviteter er særlig knyttet opp mot friluftsliv og bruken av både kyst- og fjellområder, vi er landets 3. største DNT-forening målt i antall hytter og senger. Totalt har vi 26 hytteanlegg og 850 kilometer stier i DNTs hytte- og rutenett. Vårt geografiske virkeområde strekker seg fra Dovrefjell og nordvestover til Trondheimsleia. Vi har også mye aktiviteter med arrangerte turer både i vårt eget område og i andre områder i regionen.

Generelle kommentarer

Dersom norske styresmakter mener at det skal satses videre på vindkraft på land ser også vi at det er et behov for en overordnet plan eller ramme. Slik denne rammen ser ut nå mener vi at NVE har tatt alt for lite hensyn til natur- og friluftsinnteresser. Det kan se ut som at den har hatt som formål å finne områder hvor det fortsatt er urørt natur som kan benyttes til industriformål.

Vi ser at flere av områdene som er utpekt er områder hvor man finner lite menneskelig påvirkning fra før, sammenhengende naturområder og områder med høy verdi for friluftslivet. Å ta med disse verdifulle områdene i rammen vil ikke gi den effekten som rammen er ment å oppnå, nemlig redusert konfliktnivå, men heller ha motsatt effekt.

Fokuset for rammen ser også ut til å ha vært å finne de områdene hvor inntjeningen er best. Vi ser for eksempel at det pekes på for dårlige vindforhold til at enkelte steder blir med. Gjøres det i slike tilfeller vurderinger om vindforholdene kan være akseptable, om ikke optimale? Finnes det områder med mindre skadevirkning for natur- og friluftsliv, hvor utbygger kanskje vil få en litt mindre effektiv produksjon? Det kommer ikke frem i forslaget at slike vurderinger har blitt hensyntatt på en god måte.

Kartlegging og verdisetting av friluftsområder

Alle kommuner i Norge skal gjennomføre en kartlegging av friluftsområder og mange kommuner holder på med dette arbeidet nå. I NFRV har NVE kommentert at de ikke kan bruke disse kartleggingene i sitt arbeid med å utarbeide forslaget. Dette er sterkt beklagelig, all den tid at kommunene legger ned et arbeid med kartlegging og verdisetting, så bør dette også være av interesse for annet planarbeid.

Vi har sett på status for dette arbeidet for kommuner i vårt nærrområde, og ser at NVE har noen poeng i forhold til deres nytteverdi av kartleggingsarbeidet i kommunene. De peker både på at kartleggingen ikke er gjennomført over alt, samtidig er heller ikke kommunenes verdivurdering tilstrekkelig samstemt. Det siste har en naturlig forklaring i at kommuner løser arbeidet forskjellig selv om det foreligger en felles mal for arbeidet.

Konklusjonen NVE har gjort er da at kommunenes friluftskartlegging i liten grad kan nyttes. NVEs saksbehandlere er ærlig på at de mangler kunnskap om viktige interesser. Hvordan de allikevel kan konkludere og plukke ut egnede områder er da for oss uforståelig. Vi mener at forslaget til NRFV baserer seg på for lite kunnskap og ikke er godt nok. En overskrift i forslaget er: «Om et areal faktisk er egnet til vindkraftutbygging kan bare avdekkes på lokalt nivå». At NVE, samtidig med at de kan komme med et slik utsagn, allikevel presterer å legge frem et forslag er godt gjort.

Vi har valgt å se litt på hvordan de ulike kommunene i vårt område har jobbet og jobber med sin friluftskartlegging, dette for å kunne vise overfor OED noe av den lokale kunnskapen NVE påpeker at de mangler. Når OED nå skal vurdere 13 områder som NVE har pekt på, mener vi at OED har plikt til å sette seg mer inn i de ulike kommunenes vurderinger av egne områder før en endelig ramme vedtas. NVE har kommentert at kartleggingen er best på tiltaksnivå. Etter at forslaget har landet på 13 områder så er NRFV så nærme tiltaksnivå at friluftskartleggingen helt klart må være en del av vurderingene før NRFV blir vedtatt.

Aure kommune

Vi var første gang i kontakt med Aure kommune om dette arbeidet i februar 2019. Kommunen var da nettopp startet med arbeidet og har forventninger om å være ferdig i løpet av høsten 2019. Vi har kontaktet dem igjen nå og de har informert at tidsplanen er lagt opp til at de skal fullføre jobben i løpet av september 2019. OED har da mulighet til å sjekke opp dette selv etter at høringsfristen er ute.

Noen av friluftsområdene vi kjenner til i kommunen er:

- Øyene Tustna og Stabblandet er kjent for sine flotte fjell. Det er mange turstier opp til toppene, og det er en egen tur kalt «seven peaks nightmare» som tar for seg alle toppene i en tur.
- Ertvågøya, har flere turmål, bl.a. Bergefjellet mot Vinjefjorden, Ertvågsfjellet med tursti forbi minnesmerke og Korsbekkfjellet. Aure idrettslag har skihytte ved Nersetra turisthytte og det blir kjørt opp skiløyper på fjella om vinteren.
- «Fastlands-Aure» er et mye brukt område for friluftsliv. Det har mange fiskevatn, og et flott terreng for jakt. Et meget godt skiterreng om vinteren, med mulighet for lange skiturer i urørt natur.
- Skardsøya, har flere turstier og fiskevann. Høyeste topp Bjørnskardliknubben er et av turmålene. Jutulholet er en attraksjon for de yngre turgåerne.

Denne kommunen er en av kommunene hvor KNT har størst aktivitet i forhold til hytte- og rutenett, med hele 5 turisthytter. Ruta går igjennom flere av områdene nevnt over. Vi kommer tilbake til dette under eget punkt om Fjodruta.

Hemne kommune

Kommunen har fullført arbeidet med kartlegging og verdisetting av friluftsområder. KNT har aktivitet i sørvestlige del av kommunen og kjenner ikke detaljene knyttet til friluftsinnteresser for hele kommunen. Vi oppfordrer OED til å bruke Hemnes kartlegging i vurderinger knyttet til dette område.

Verdt å nevne er at søknaden om vindkraftverk på Heimsfjellet fikk avslag om konsesjon i 2012, med begrunnelse negative sumvirkninger for landskap og friluftsliv. Vi regner ikke med at dette områdets kvaliteter i forhold til disse faktorene har endret seg, og Heimsfjellet bør da ikke inkluderes i NRFV.

3 av hyttene til Fjodruta ligger i denne kommunen, Vinjøra er «midtveis» på ruta.

Halsa kommune

Kommunen er i gang med kartlegging og verdisetting av friluftsområder. Vi har vært i kontakt med saksbehandler og har sett på hva som er gjort av arbeid så langt. Over 100 områder er så langt registrert, og en god del er markert som svært viktig. Vi ser f.eks. at området ved Englivatnet og ved Botnavatnet er klassifisert som svært viktige friluftsområder, og at store areal ellers i kommunen er regnet som viktige områder.

Kartleggingen er ikke fullført når denne høringsuttalelsen skrives, vi oppfordrer OED til å kontrollere dette etter høringsfristen er over.

Ingen av hyttene knyttet til Fjodruta ligger i denne kommunen, men 4 hytter ligger helt mot grensen. Mange av stiene og rutenettet går i Hals kommune, vi kan spesielt nevne trekanten Valsøyfjord – Tverrlhythta – Hardbakkhytta som regnes som en klassiker for helgeturer på Fjodruta.

Surnadal kommune

Kommunen har fullført kartlegging og verdisetting av friluftsområder. Det er begrenset hva som er vektlagt av friluftsområder i kommunen. Vi har vært i kontakt med saksbehandler for dette hos Surnadal kommune og har fått muntlig orientering. Også Surnadal kommune har gått bredt ut i starten av planarbeidet, men etter innspill og reaksjoner fra grunneierinteresser under behandlingen har de valgt å begrense områder til et absolutt minimum. For området som er aktuelt i forbindelse med nasjonal ramme er Fjodruta beskrevet som viktig, stinettet er tegnet inn og beskrevet. At den er inkludert i kartlegging og verdisetting fra Surnadal, som har lagt seg på en restriktiv linje i kartleggingen, må da sees på som at også denne kommunen mener området er verdifullt og verdt å ta vare på.

4 hytter tilknyttet Fjodruta ligger i kommunen, og stien går i grensa mellom Surnadal og Hals. Området er preget av gode forhold både sommer og vinter.

Fjodruta

Møre og Romsdal Fylkeskommune har i sin uttalelse til NVE i forbindelse med kartlegging for NRFV beskrevet Fjodruta som «Kristiansund og Nordmøre sitt flaggskip» og av nasjonal interesse, dette er to gode stikkord for denne vandreruten. Ruten er også valgt ut som en av DNTs SignaTUR-ruter, en betegnelse som bare brukes på de beste langtur-rutene landet i DNT sitt nettverk.

I NVEs forslag skriver de (46.1) følgende om området, og alternative avgrensingen: «Noen av de viktigste interessene er knyttet til friluftsliv og sammenhengende naturområder i den sørlige delen av området (Figur 60), og det har kommet innspill som blant annet er knyttet til turløypenettverket Fjodruta.»

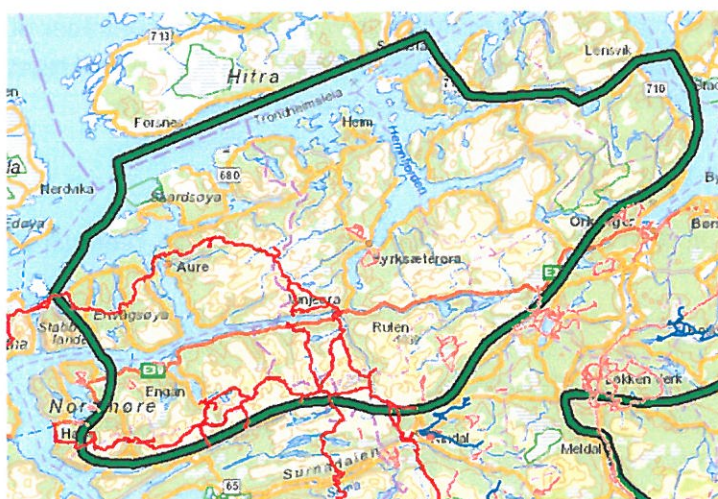
At Fjodruta er nevnt i NVEs forslag og også står som del av en mulig alternativ avgrensing ser vi på som positivt, men vi stiller oss uforstående til at NVE i det hele tar med området i rammen når de skal utpeke aktuelle områder. Velger man å opprettholde dette området NRFV når denne blir vedtatt, kan man ikke se på det som annet enn at friluftsliv og opparbeidede DNT-ruter ikke skal verdsettes.

Videre ser vi at NVE i sin alternative avgrensing ikke har fått med seg hele området hvor Fjodruta går. Figur 60 er klipt fra forslag til NRFV slik NVE beskriver området. På figuren under ser man hvordan Fjodruta faktisk går, og at den dekker et mye større område enn det NVE har tatt høyde for i forslaget sitt.

Figur 60: Rødt: Sammenhengende natur- og friluftslivsområder i den sørlige delen. Blått: Område der grensen eventuelt kan justeres med tanke på Forsvarets anlegg. Bakgrunnskart: ©Kartverket.

Når vi ser på den røde inndelingen NVE har gjort så er kun halve Fjeldruta inkludert i området. Rutenettet i Aure og deler av Hemne kommuner er ikke inkludert.

Fjeldrutas stier inntegnet med rød farge.

Fjeldrutas kvaliteter

Vi har som nevnt sett at NVE har lagt merke til Fjeldruta, og at Møre og Romsdal Fylkeskommune mener den er av nasjonal interesse. Vi ønsker å forklare litt hva som gjør denne ruta så spesiell.

- Ruta er en av få lange vandreruter (hvor man kan gå fra hytte til hytte) langs kysten, den ligger i tillegg i et område som stort sett består av urørt natur.
- Den er av Norges lengste vandreruter, med hele 12 hytter inkludert i samme tur. Normalt bruker man 12-14 dager på å gå hele turen.
- Ruta er knyttet opp mot rutenettet i Trollheimen ved hyttene Hermannhytta og Sætersetra, det er da mulig å gå en tur helt fra Kristiansund via Fjeldruta til Trollheimen og videre inn i hyttenettet på Dovre. Å gå fra hytte til hytte helt fra Nordmørskysten til Østlandet er da fullt mulig.
- Avstanden imellom hyttene er slik at «folk flest» skal kunne gå der. Mange av rutene i høyfjellet har lange dagsetapper, mens etappene på Fjeldruta stort sett er 5-6 timer i effektiv gangtid. Ruta er derfor godt egnet også for barnefamilier.
- Avstanden fra offentlig vei inn til hyttene er kort for mange av hyttene, noe som gjør at man kan velge både kortere og lengre turer. Hele ruta må ikke fullføres på en tur. Det er mange som bruker hyttene som dagsturmål, eller til helgeturer, da med overnatting på en eller to hytter.

- Den geografiske plasseringen ved kysten gjør at denne ruta får en lenger fottur-sesong enn andre ruter. Normalt varer fottur-sesongen på Fjodruta fra slutten av april til ut i november. Et vennligere vinterklima enn på høyfjellet gjør også opplevelsen om vinteren til noe helt annet. Områdene fra Aure til Storfiskhytta og fra Vinjeøra til Tverrlihytta har et flott turterreng for vinterturer på ski.
- Naturen er unik. På Fjodruta får man oppleve et spekter helt fra skjærgård og hav til fjell opp mot 1000 meter høyde, det aller meste i områder som er å regne for urørt.
- Flere av hyttene er bygd opp på gamle setervoller og gjenbruk av gamle hus har vært viktig. Dette gir Fjodruta også en kulturhistorisk verdi.

Konsekvenser ved en utbygging

Å kombinere DNTs hytter og ruter med industriområder er lite aktuelt og vi føler oss sikre på at konsekvensen ved å legge vindindustri i eller i nærheten av en rute som Fjodruta vil ødelegge grunnlaget for ruta.

Fra utbyggers ståsted i utbyggingssaker pekes det gjerne på at områder blir lettere tilgjengelig, at det blir enklere for folk å komme inn i områder når det er tilrettelagt med veier. Dette kan nok være tilfelle, men er det noe som folket som oppsøker naturen ønsker? Vi tør påstå at de som kommer til Fjodruta gjør det for å få oppleve naturens stilhet, bo på setervoller og nyte friluftslivets gleder.

Å gå i industriområder som er visuelt forstyrret av lange, breie veier, skjæringer i terrenget, oppstillingsplasser og store turbiner som skaper støy og skyggekast er ikke det friluftsfolket ønsker. Fjodrutas kvaliteter på vinteren vil også bli helt ødelagt, å bevege seg i et område med vindturbiner med fare for iskast er farlig.

Fjodruta og INON-områder

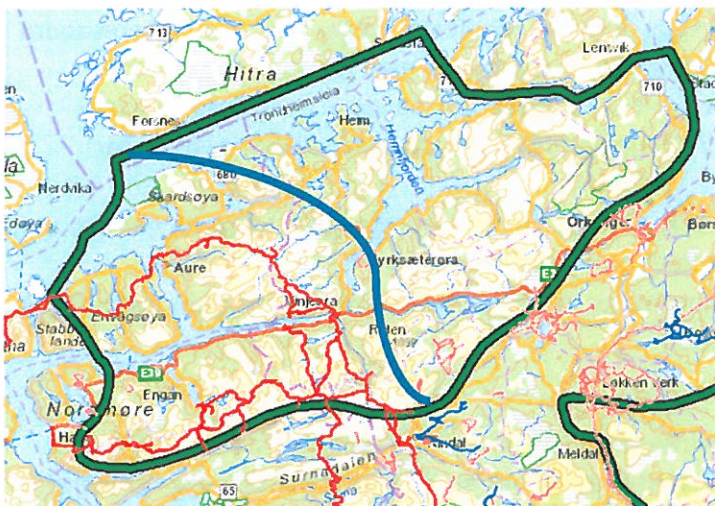
Sammenhengen mellom Fjodruta og INON-områder er tydelig. Det finnes få andre verktøy for å peke på områder med urørt / verdifull natur på landsbasis, og vi mener at å bruke INON-kart må være en selvfølge i en slik prosess. Men, som vi har kommentert før – det virker kanskje som at NVE bevisst har plukket områder som er urørt og derfor lett tilgjengelig for utbygging.

Områdekart hvor INON-områder er markert, Fjodruta er tegnet med rødt.

Alternativ avgrensing

Vi mener, som informert, at hele område 46 bør tas ut av NRFV grunnet natur- og friluftsinnteresser. Figuren under viser et minimum sett isolert i forhold til Fjodruta og det som NVE peker på som de «sørlige natur- og friluftsområdene». Denne figuren er da å se på som et tilsvar til figur 60 i NVEs forslag til alternativ avgrensing.

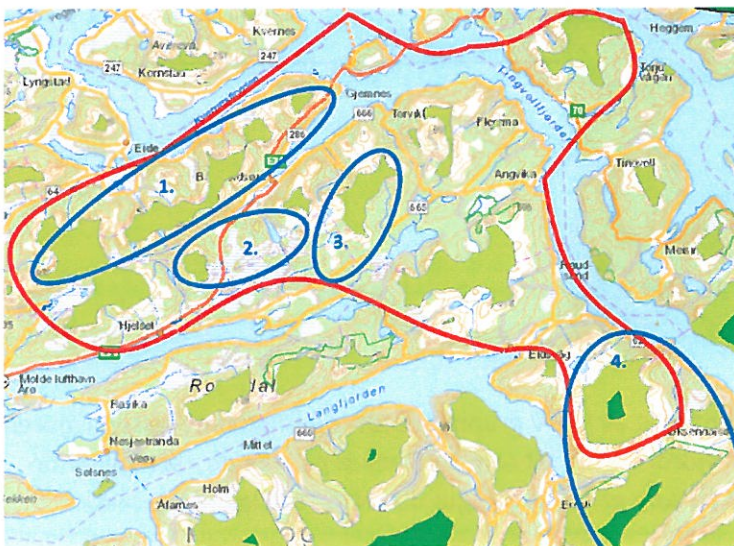

I kartet har vi tegnet inn en blå strek som avgrenser de verdifulle områdene for friluftsliv i sørvestlige delen av området, da inkludert hele Fjordruta.

Område 57.5 Nordmøre

Vi ser også at NVE har pekt på et alternativt område i vårt nærområde. Også i dette området vil det bli konflikt med friluftslivsinteresser. Da området i utgangspunktet ikke er aktuelt for NVE grunnet dårlige produksjonsforhold går vi ikke slik i dybden her. KNT har heller ikke hytte- eller rutenett i området som påvirker foreningen direkte. Vi vil allikevel nevne noen av områdene som vi kjenner godt til knyttet til friluftsliv, store deler av området er aktuelt for både Molde og Kristiansunds innbyggere, da det ligger i nærhet til begge byene. KNT arrangerer årlig fellesturer i dette området grunnet dets kvaliteter, særlig knyttet til vinteraktiviteter.

1. Gjemnes – Eide: Fjella på nordsiden av Batnfjord og Åndal er viktige fjell i forhold til skikjøring/topptur. Toppene Snøtind, Litjtusten og Harstadfjellet kan nevnes spesielt. Det foregår også en del klatring på noen av fjellene, samt at mange er populære turmål om sommeren.
2. Fursetfjellet – Silset: Et av de mest brukte skiområdene for langrenn i området.
3. Osmarka: Populært område for langrenn og tur, stabile vinterforhold gjør at dette er et godt egnet område for ski.
4. Eidsvåg – Jordalsgrenda: Meget populært turområde både sommer og vinter. Fjellpartiet Blåfjellet – Trolltind er mye besøkt, Trolltind er nok et av de mest besøkte fjella i området gjeldende vårskiturer. I østre del er området avgrenset mot landskapsvernområde.

Kart som viser de friluftsområdene vi peker på. Kartet viser også INON-områder.

Viktigheten av friluftsliv og urørt natur

Å påpeke viktigheten av friluftsliv og tilgang til urørt natur bør være unødvendig, men i en høring knyttet til en ramme som ikke tar mer hensyn til dette må vi allikevel si litt om det.

Regjeringen har i sin handlingsplan for friluftsliv gitt denne underteksten «Natur er en kilde til helse og livskvalitet». Om man bare tar seg tid til å lese første avsnitt i forordet i denne planen, så ser man at regjeringen tydelig mener at friluftsliv er viktig: «Regjeringen ønsker at så mange som mulig utøver friluftsliv jevnlig. Friluftsliv gir oss økt livskvalitet og bedre helse, og er en levende og sentral del av den norske kulturarven og nasjonale identiteten.»

Friluftsliv er med andre ord positivt i et folkehelseperspektiv, med økt livskvalitet og bedre helse. Vi mener at friluftslivets interesser bør få en betydelig større vektlegging i NRFV.

Bolyst

Muligheten for å utøve friluftsliv er også en positiv faktor knyttet til bolyst. Vi tør påstå at tilrettelagte friluftsområder øker bolysten for befolkningen. Å ha lett tilgang til gode naturopplevelser er noe som verdsettes høyt hos mange, og kan være en avgjørende faktor for hvor man velger å bosette seg. Et godt utbygd rute- og hyttenett som man finner her vil være positivt i forhold til fremtidig bosetning og i neste konsekvens bedriftsetableringer i regionen.

Reiseliv

Turistforeningens aktiviteter ligger litt på sidelinjen av mye av reiselivsnæringen, vi jobber frivillig og har ikke som mål å tjene penger på våre aktiviteter. Samtidig er våre interesser knyttet til naturen en fellesnevner. Turistene som kommer til Norge kommer i hovedsak hit for å oppleve vår flotte natur, dette gjelder både for fjellturistene og for andre turister. Å ødelegge urørt natur med industriutbygging vil også ta bort deler av grunnlaget for å drive med reiseliv i nærområder til industrianleggene.

NHO Reiseliv har også uttalt seg negativt i forhold til dette området, og er tydelig på at satsningen på fornybar energi må skje med minst mulig tap av norsk natur (se lenke).

Lenker:

- Foreløpig plan for kartlegging og verdisetting av friluftsområder i Halså kommune: <https://heim.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=1272e14ed2074e138d34851e2bcc0b53>
- Kartlegging og verdisetting av friluftsområder, Hemne og Surnadal. Kartdata finnes på Naturbase hos Miljødirektoratet.
- NHO reiseliv – bekymret for naturtap: <https://www.nhoreiseliv.no/vi-mener/vindkraft-vindindustri/nyheter/2019/nho-reiseliv-om-nasjonal-ramme-for-vindkraft-pa-land/>

Konklusjon:

Nasjonal ramme for vindkraft på land slik NVEs forslag tar alt for lite hensyn til natur- og friluftslivets interesser. Område 46 som inkluderer Fjordruta og andre viktige områder for friluftsliv bør tas ut av rammen i sin helhet. Område 57 bør ikke inkluderes i rammen som et alternativt område.

For Kristiansund og Nordmøre Turistforening

Harald Oppedal
Daglig leder

Eirik Gudmundsen
Styreleder

